

הארץ | דעות

"הסיפור" - זה כל מה שעניין את מאקו בפרשת בועז ארד

מיה צחור 05 בפברואר 2018 התראות במייל

המטרה של "מאקו" בפרסום הסיפור של בועז ארד לא היתה שיפור הנורמות החברתיות, לא הגנת הציבור וגם לא טובתה של מי שפנתה אליהם בתקווה שפרסום העניין ייתן מזור לכאביה. שאחרת היה אפשר להציע למתלוננת לנקוט צעדים מתונים בהרבה במסגרת האפשרויות הקיימות בחוק, שיתרמו תרומת מה להעצמתה, ועל הדרך גם לחידוד הנורמות הרצויות ואולי למיצוי מסוים של הדין עם האיש, בפרט על רקע תקופת ההתיישנות. אך מרגע שעניין כזה עובר לתקשורת, בדרך כלל קנה המידה היחיד לפרסום הוא עוצמת ה"סיפור".

פרסום השם, בעיקר אם אחד הצדדים מפורסם, אכן מעורר עניין ציבורי, אבל לא בהכרח מיטיב עם המתלוננת. בחוק יש שפע של אפשרויות: להתלונן, לתבוע כסף, להתנהל מול האיש ישירות בגישור או בהליכי צדק מאחה. אף לא אחת מהן אינה מרפאה אלא באופן יחסי את הכאב והנזקים של הנפגעת.

עורך "מאקו" אמר בתוכניתו של רזי ברקאי בגלי צה"ל, כי הועלו בתחקיר תלונות נגד מורים נוספים, אבל הוחלט להזכירם ללא שמם, משום שרמת הראיות נגדם לא היתה גבוהה כמו במקרה של ארד. לאחר מכן אמר העורך, כי מערכת מאקו אינה בית משפט. לא בית משפט, אבל חרצה את הדין, בלי מערכת האיזונים שנקבעה בפסקי דין, וכבעלת אינטרס עצמאי בפרסום.

התחושה היא, שמה שעמד בבסיס הפרסום, השיקול היחיד שנשקל, הוא היותו של ארד אמן בינלאומי מוערך, מורה בחדס עליון, במלים אחרות — אחלה סיפור. במסגרת השיקולים לא הובאה בחשבון העובדה שכנראה כבר חלה התיישנות על הפרשה, ושבתגובת האיש מבצבצים רמזים לחרטה וכאב. דומה שאיש לא נתן לבו לשאלה מה חומרת המעשים במדרג החומרה שנקבע בפסיקה — האם מדובר בניצול מיני גרידא, או במערכת יחסים אסורה? מה הסיכון לתלמידות קטינות נוספות?

ממתי מערכת עיתון קובעת את רף הראיות הנחוץ להרשעה בניצול יחסי מרות, שמצדיק פרסום מידי בניסבות רגישות כל כך?

האם מערכת מאקו דאגה לעדכן את המתלוננת שאלו דברי האיש בטרם נקודת האל-חזור, ושאלה אותה על עמדתה בנוגע לעצם הפרסום? או שמרגע שמסרה את עניינה למערכת העיתון אין לה שליטה האם ומה יכתב. כלומר, מרגע זה המתלוננת היא כלי של התקשורת, לטובת התקשורת, והיא ורק היא נושאת פצע נוסף.

החיפזון לפרסם לאחר שאדם אומר שישים קץ לחייו, תוך התגדרות בנוהל שליחת שוטר, מעלה סימני שאלה האם השתרבבו שיקולים עיתונאיים-ציניים, למשל, לשם הדוגמה: חשש לבלעדיות או סימנים לצו קרב לאיסור פרסום.

לפי פסיקת בית דין לעבודה, השיקולים לפרסום שמו של אדם שלגביו טענות להטרדה מינית הם: מידת "חזקת החפות" העומדת לנפגע; העניין הציבורי המושפע ממעמדו של הנתבע; האם יש במידע תועלת מיוחדת לציבור? האם מדובר במידע רכילותי, או שהרצון לפרסום נובע מיצר נקם? בנוסף, יש לבדוק את מידת הביסוס של המידע, האם עבר את בחינתו של גורם חיצוני אובייקטיבי. שיקול לא פחות חשוב: הנזק הצפוי להיגרם לציבור כתוצאה מאי פרסום, לעומת הנזק הצפוי למי מהצדדים המעורבים בהליך כתוצאה מהתרתו.

רק פגיעה שהיא מעבר לפגיעה הרגילה עשויה להצדיק סגירת הדלתיים. הכלל בבתי הדין לעבודה הוא סגירת דלתיים עד לפרסום פסק הדין. בכך ניתנת הגנה לצדדים מפני פרסום עובדות שאינן נכונות וכך נמנעים דיווחים סנסציוניים ובלתי מוכחים בכלי התקשורת.

כמי שעוסקת בתחום יותר מ-20 שנה, אני מודעת היטב לכוח שנמצא בידי מי שעומד מול אדם שמגלה לראשונה, כי מעשים שעשה ממרום מעמדו עשויים להיחשב לעבריינות מין. פרסום השם הוא העונש הוודאי, המוחלט, הבלתי הפיך, שכן הזכות לשם טוב, כפי שקבע בית המשפט העליון, חשובה כחיים עצמם. כאשר עלי למסור לאדם מכתב ובו טענות המתלוננת, ואין בידי כתובת של עורך דינו, האדם מולי נבוכ, המום, מבולבל, עמדת הנחיתות שלו חולשת על דיבורו, את עוצמת פעימות לבו אפשר לשמוע למרחוק, ולא משנה מה אופי הטענות או צדקתן. הדבר הראשון שאני עושה כעורכת דין, כאדם, הוא להפנותו לייעוץ משפטי לפני שיאמר דבר מה.

כמה פשוטים היו הדברים אם עורכי עיתון היו אומרים לאדם נסער שנשמע כמי שדיבר בכנות על סוף חייו, כי מוטב לו ללכת לייעוץ משפטי. אבל אז יש סיכון

שמא יתעמעם עוקצו של התחקיר המעניין והבלעדי, רחמנא ליצלן יוצא צו מניעה נגד פרסום שמו של האיש, ואז שום כלום. מערכת העיתון תישאר ללא "סיפור". בימי ה־#MeToo אין עניין בידיעה על בחורה שטוענת שמורה ללא שם בתלמה ילין ניהל אתה מערכת יחסים לא ראויה. הרי דברים דומים כבר פורסמו, ובלי שמו של האיש ההישג העיתונאי יירד ככל הנראה לטמיון.

כמה מתעתע השימוש שעושה המעצמה השביעית בנפגעות הטרדה מינית. ביחסי עורך דין לקוח החוזה ברור, שירות משפטי תמורת תשלום. טובת הלקוח עומדת לנגד עורך הדין בכל צעד ושעל, לרבות בשאלת הפרסום. בתקשורת, כמו שאני אומרת לכל מתלוננת שמדמיינת את התקשורת עושה צדק בשמה, הנפגעת מעמידה את עצמה ככלי לטובת צרכים של גוף שאין לה שליטה עליו.

עו"ד צחור עוסקת בתביעות הטרדה מינית בעבודה